

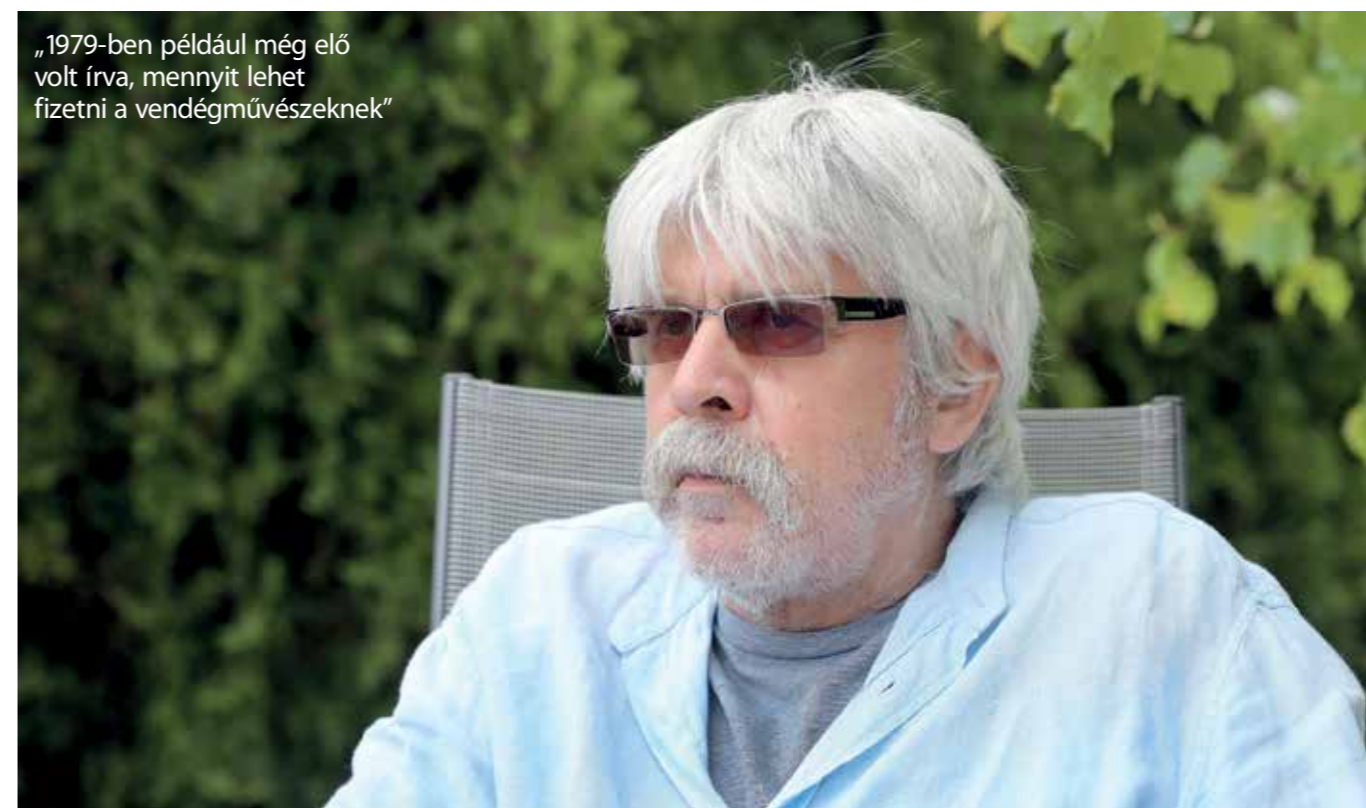
„A legfontosabb kérdés, hogy kinek a kezében legyenek a színházak”

Dr. Venczel Sándor 25 évesen lett a kaposvári Csiky Gergely Színház gazdasági igazgatója

„A legtöbb színháznak nincs valódi stratégiája”

Stratégiai elemző, közgazdász, színiigazgató, a kaposvári teátrum, a Budapesti Operettszínház és az Objektív Filmstúdió után tizenkét évet töltött az Operaházban, számtalan színház gazdasági tanácsadójaként dolgozott az elmúlt évtizedekben. Dr. Venczel Sándor fenntartások nélkül hisz a színházban, és aligha van, aki többet tud nála a gazdálkodásuk lehetőségeiről. Színiigazdaság.hu című honlapján is megosztja a tapasztalatait.

„1979-ben például még elő volt írva, mennyit lehet fizetni a vendégművészeknek”

Mikor lobbant szerelemre a színház iránt a pénzügyes Venczel Sándor?

– Amikor egyetemistaként beléptem a Közgáz irodalmi színpadára. Egy éven át Máté Gábor volt a rendezőnk, aki most a budapesti Katona József Színház igazgatója. Az irodalmi színpaddal kijutottunk egy nemzetközi színhá-

zi fesztiválra, ahol először láttam igazi modern, kortárs darabokat. Óriási hatással voltak rám. Érdekes, hogy soha nem akartam színész lenni, rendező viszont igen. Olyannyira, hogy háromszor is felvételiztem a főiskolára.

– Akkor hogy került a Kanizsa Bútorgyárba?

– A Színművészeti Főiskolára nem vettem fel, viszont a Közgázt elvégeztem,

és az egyetem után importanyag-ügyintézőként dolgoztam a bútorgyárban. Bevallom, kicsit untam már, szerencsére időben felhívták a figyelmemet a kaposvári Csiky Gergely Színház pályázatára, így lettem 25 évesen a gazdasági igazgatója. Babarczy Lászlónak állítólag nagyon tetszett a kézzel írt önéletrajzom. Fantasztikus négy évet töltöttem ott, a színészházban laktam, együtt éltem a színészekkel, előadás

után a klubban beszélgettünk, iszogatunk, játszottunk éjfélig. Imádtam a színészeket, a színházat, így a munkámat is. Talán ezért sem volt soha probléma a kaposvári színház gazdasági helyzetével. Számomra ez a kettő együtt létezik...

– *Hisz a sorsszerűségben?*

– Én abban hiszek, hogy a színházban mindenkire formálódik a munkaköre. Ez a Babarczy-féle elv. Mert Kaposváron nem igazgató volt Babarczy László, hanem ő volt a Babarczy, aki mindemellett ellátta az igazgató feladatokat is. Én pedig Venczel Sándor voltam, aki egyébként ellátta a gazdasági igazgatói teendőket. Sőt Spiró György darabjában a tömeg megbecsült tagjaként estéről estére színpadon is álltam. A színház azért izgalmas hely, mert a munkakörök az emberekre íródnak.

– *Mégis eljött Kaposvárról...*

– Muszáj volt. Megnősültem, gyereket vártunk, a családdal nem akartam a színészházban élni, és a lakáshelyzetet nem tudtuk ott megoldani, így el kellett jönnöm. A Budapesti Operettszínház gazdasági vezetője lettem, bár nem szerettem az operetteket. Utólag már tudom, hogy nekem ez volt az előjáték az Operaházhoz. Bár igen hosszú előjáték volt, hét évig tartott.

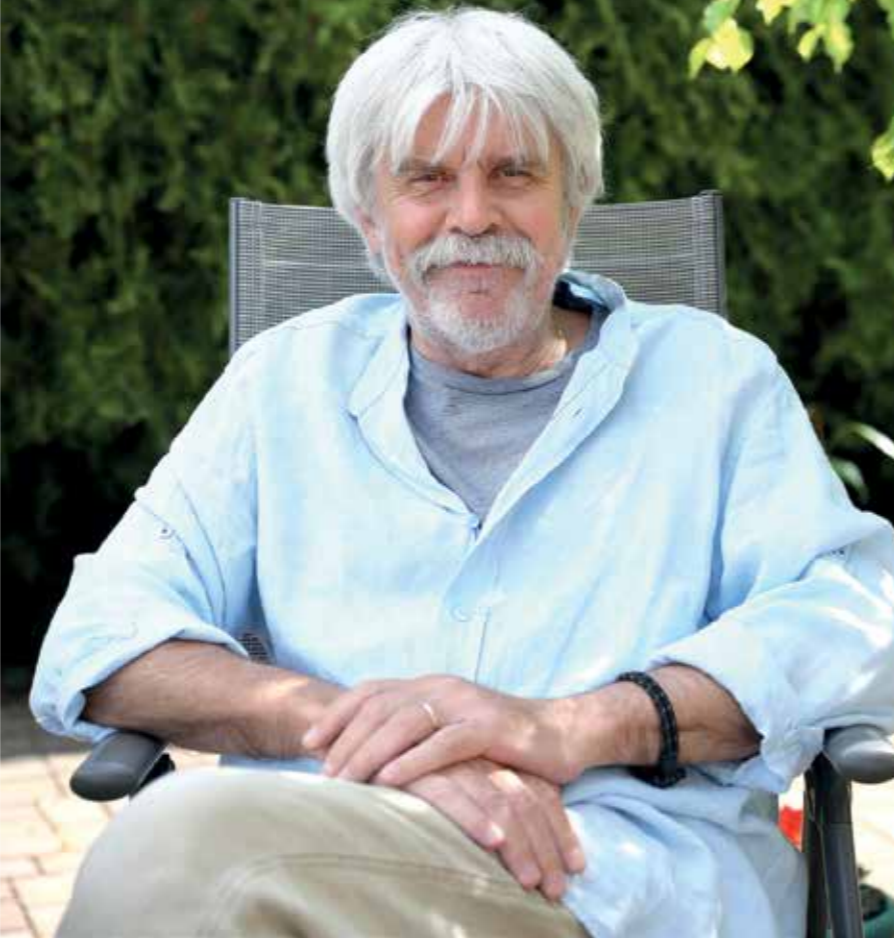
– *Akkor végül csak megszerette az operetteket?*

– Megszerettem bizonyos darabokat. Kaposváron már kaptam kóstolót a jó operettből, hiszen ott láthattam az akkor még fiatal rendező, Ács János Csárdáskirálynőjét Medgyessy Pállal, Nagy Anikóval, Spindler Bélával, Csákványi Eszterrel. Zseniális volt! Ugyanilyen hatással volt rám 1980-ban Gazdag Gyula rendezésében, Csákványi Eszter és Spindler Béla főszereplésével a Kabaré. Az Operettszínházban pedig a Hegedűs a háztetőn, amelyet Vámos László tizenkét év után, Aczél elvtárs engedélyével újrendezhetett Besenyei Ferencsel, Petress Zsuzsával.

– *Milyen kitérő volt az Operettszínházról a filmgyárba?*

– Érdekes. Babarczyt akarták az Objektív Filmstúdió élére, de nem lehetett egyszerre két intézmény igazgatója, ezért kitalálta, hogy legyen én, ő pedig a művészeti vezető. Fantasztí-

„Minden lehetőséget megragadtunk, hogy több pénzt keressünk és a művészeknek több jusson”

„A színház azért izgalmas hely, mert a munkakörök az emberekre íródnak”

kus rendezőgárda volt akkor, Sára Sándor, Kósa Ferenc, Gazdag Gyula, Gothár Péter. Rengeteget tanultam ott, izgalmas időszak volt, de rájöttem, hogy a színházat jobban szeretem.

– *Miért? Mi jut eszébe először, ha a színházra gondolsz?*

– Ószinteség, szabadság, kedvesség, együttműködés, barátság, kollegialitás. A színháznál precízebb, komolyabb műfaj nincs a világon, másodpercre pontosan passzolnia kell mindennek. Amikor bohémnak nevezik a színhá-

zat, csak nevetek magamban, hiszen a színház olyan, mint egy óramű, és minden élőben megy.

– *Az Operaház gazdasági igazgatása mennyiben volt más, mint a kaposvári színházé?*

– Például egy nullával. Viszont sokkal több probléma is adódott, még sztrájk-készültség is volt. Amikor Petrovics Emil hívására 1990. január elsején elkezdtem dolgozni az Operaházban, az emberek azt gondolták, a rendszerváltással a bérek radikálisan megemelkednek. Nem így történt... 1979-ben például még elő volt írva, mennyit lehet fizetni a vendégművészeknek. Akkor kaptam az első fegyelmimet és 2500 forintos büntetést Kaposváron, mert egyik vendégszereplőnk a színház a saját kocsijával szállította Miskolc és Kaposvár között. Ezek az előírások szerencsére radikálisan megváltoztak az évek folyamán. Az Operettszínházban sike-

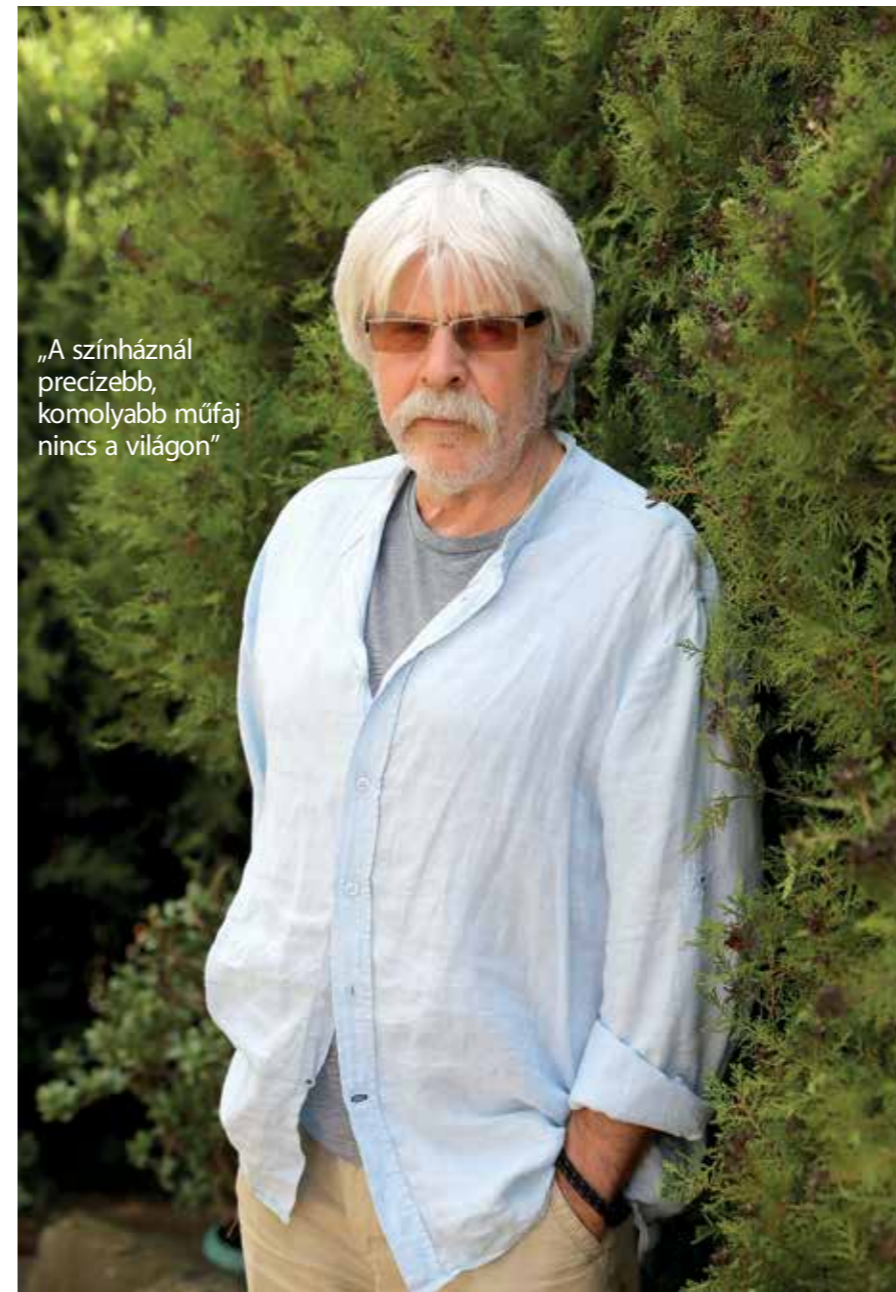
rült egy kísérleti gazdálkodást bevezetni, amelyet Bodrogi Gyula igazgatóként már megvalósított a Vidám Színpadon. Az volt a lényege, hogy a tanács felmentett bennünket a jogszabályi korlátozó kötelezettségeink alól. Annyit játszottunk, amennyit akartunk, annyit fizettünk a művészeinknek, amennyit akartunk, és nagyon jól gazdálkodtunk. Az Operettszínházban már volt előadáspótlék és az Operett presszóban Pódiumot csináltunk Déri János vezetésével. Maklári Lászlóval kihajtottuk az Interkoncertnél, hogy a társulat játszhasson külföldön. Ezt egy müncheni impresszárió közreműködésével végül sikerült elérnünk, több mint tíz évig minden nyáron vitte az Operettszínház vendégszerepelt. A színházak közül elsőként adtunk ki nagylemezt és elsőként rendeztünk filmvetítéssel egybekötött Halász Judit-koncertet. Az Operaháznál is jelentős szerepem volt

„Kihajtottuk az Interkoncertnél, hogy a Budapesti Operettszínház játszhasson külföldön”

abban, hogy megindultak a négy-öt hetes japán turnék. Ezenkívül bevezethettük a minőségi pótlékot, a korpótlékot, vacsorás koncerteket adtunk a Kongresszusi Központban. Minden lehetőséget megragadtunk, hogy több pénzt keressünk és a művészeknek több jusson.

– *Soha nem volt egyéni vállalkozó?*

– Dehogynem! A saját betéti társaságomban dolgoztam. Gazdasági tanács-

„A színháznál precízebb, komolyabb műfaj nincs a világon”

adó voltam a József Attila Színházban, Debrecenben Csányi János mellett, Zalaegerszezen Besenczi Árpád mellett, Győrben Nagy Viktor mellett. Most a Honvéd Művészegyüttesnél találtam otthonra.

– *A mai eszével min változtatna a múltban?*

– Több türelemmel áldanám meg magamat. Ugyanis eljöttem az Operaházból, majd a József Attila Színházból is, ezek megelőzhetők lettek volna, ha türelmesebb vagyok másokhoz.

– *És min nem változtatna?*

– Ötletekben, módszertanban, tehát szakmailag a csúcson voltam. Viszont vezetéstechnikai téren biztos több feladatot bíznék másokra, vagyis több feladatot delegálnék.

– *Tapasztalatai szerint mi a legnagyobb baj ma a színházak működésében?*

– A színigazdaságról írtam tizenegynéhány fejezetet, már csak egy van hátra, a színházi stratégia területe. A legtöbb színháznak nincs valódi stratégiája, amellyel jövőt tudna építeni. Többségében ad hoc döntenek, nem egy komoly vállalkozáshoz hasonlóan működnek. Hiányzik az erről való beszélgetés is. Jól lehet látni, melyik színházaknak van hosszú távú stratégiája, és hol csak kapkodnak összevissza.

– *Ennek orvoslására lenne konkrét képlete?*

– Igen. A fő stratégiai vonal a tulajdonlás lenne. A legfontosabb kérdés, hogy kinek a kezében legyenek a színházak. Privatizálnám a magyar színházak többségét, mert azt vettem észre, hogy ahol a magánérdek működhet, ott hatékonyabb a működés, mint a közösségi színházaknál. Nem szégyen ez. Budapesten rá lehet mutatni arra a néhány színházra, amely tudna állami támogatással működni, a többit pedig el kellene adni. Nem kérnék értük pénzt, de az az unalom, amely mostanában belengi a színházak működését, a magánosítással orvosolható lehetne.

– *Mit üzenne a hazai színházi világ vezetőinek?*

– Szeressétek egymást, és maradjatok otthon a színházatokban!